

Externe betrekkingen

Werkverband voor Taal- en Literatuuronderwijs

In de lijn van de door onze stichting voorgestane doelstellingen beweegt zich in Leuven het Werkverband voor Taal- en Literatuuronderwijs. Het verenigt leraren van alle talen uit het secundair onderwijs, het hoger onderwijs, onderwijs voor sociale promotie en privé-onderwijs, over vak- en diplomamuren heen 'om van elkaar te leren en aan elkaar aan te bieden'. Het WvT bestaat, blijkens de *Werkmap voor Taal- en Literatuuronderwijs* die het uitgeeft al minstens 15 jaar. Het heeft vier werkgroepen, te weten: Taal en literatuur, waarvan onze leden Jan Uyttendaele en Michael Goethals zelf deel uitmaken, Expressie, Nederlands voor anderstaligen en Taal in TSO en BSO. Coördinator is Michael Goethals, werkzaam aan de Katholieke Universiteit Leuven.

In de nrs. 58 en 59 van de Werkmap troffen we bijvoorbeeld voor het literatuuronderwijs aan: *I Like That Stuff*, materiaal voor poëzielessen Engels 5de of 6de jaar (Michael Goethals), opdrachten rond het thema 'pesten' en het verhaal *De zwaan* van Roald Dahl, bedoeld voor de vierde klas secundair onderwijs (Hilde Vandormael), beide kort en krachtig en met common sense neergezet (nr. 58); een expressieles rond het gedicht *Thuiskomen* van Mischa de Vreede (Luc Vanhelmont) en een lesvoorbeeld Engels in verband met haiku's, waarbij zowel bestaande haiku's worden bekeken als haiku's geschreven (Lieve Schepers). Beide in het net verschenen nummer 59.

Adres: W.v.T., Blijde-Inkomststraat 21, 3000 Leuven, 016-28 47 64 (M. Goethals), 28 50 21 (A. Van Beveren), fax 28 50 25 (faculteit Letteren en Wijsbegeerte). (WdM)

Theatergroep Duizel

Hamlet van Shakespeare, *Antigone* van Jean Anouilh, *Een bruid in de morgen* van Hugo Claus. Deze toneelstukken zijn een greep uit het repertoire van Theatergroep Duizel in Amsterdam. De titels lijken zeker niet onmiddellijk te verraden dat deze theatergroep zich uitsluitend richt op jongeren van 12 tot en met 18 jaar. Toch is dat haar expliciete doelstelling: bekende of minder bekende stukken uit de (wereld) toneelliteratuur spelen voor middelbare scholieren. De stukken worden door middel van bewerking, vormgeving en muziek vertaald naar de dagelijkse realiteit van jongeren. Vaak gaat het daarbij om heel eenvoudige dingen die de afstand verkleinen. Walkmans, dagboeken, telefoons en spijkerbroeken komen in het verhaal van *Antigone* vanzelfsprekend niet voor. Toch zorgen onder andere deze attributen ervoor dat leerlingen zich heel gemakkelijk in *Antigone* kunnen verplaatsen.

Duizel speelt gedurende een periode van enkele maanden tot een half jaar een bepaald stuk en trekt daarmee van school naar school. Bij ieder stuk wordt een uitgebreide lesbrief gemaakt, zodat leerlingen de opvoering goed voorbereid kunnen gaan bekijken. Tot december van dit jaar wordt *Een bruid in de morgen* van Hugo

Claus gespeeld. In februari 1992 gaat *Kasimir en Karoline* van Ödön von Horváth in première: 'een spetterend stuk over de ellende waarin jonge mensen, balancerend op de rand van de maatschappij, terecht komen als ze het net niet redden. Ieder voor zich en God voor ons allen wordt dan het motto. Een wrang gegeven dat met veel humor en op muzikale wijze voor het voetlicht wordt gebracht'.

Het is zeer aan te raden om leerlingen kennis te maken met toneel door een productie van Theatergroep Duizel. Veel docenten hebben daar uitstekende ervaringen mee. (AH)

Stichting Lezen

In 1988 is door de koninklijke Nederlandse Uitgeversbond, de Nederlandse Boekverkopersbond en het Nederlands Bibliotheek en Lector Centrum de Stichting Lezen in het leven geroepen. Deze organisaties steunen samen met de Nederlandse Dagbladpers de coördinerende activiteiten van de stichting op het gebied van leesbevordering. De stichting stimuleert onderzoek naar leesgedrag, werft fondsen om projecten te ondersteunen en coördineert activiteiten die er zijn om lezen in het algemeen te bevorderen.

Heel nadrukkelijk gaat het hierbij om alle leeftijdsgroepen en alle vormen van gedrukte teksten. De doelgroep van een project kan dus gevormd worden door allochtonen of leidsters van peuterspeelzalen, door mensen op de werkvloer of leerlingen in het middelbaar onderwijs.

Per jaar kiest men een thema uit dat speciaal aandacht krijgt in projecten. Voor 1991 was dat 'Lezen Thuis', voor 1992 staat 'Lezen Onder Jongeren' op het programma, en voor 1993 is 'Lezen Van Werknemers' gepland.

'Leesvaardigheid is een basisvoorwaarde om in onze maatschappij naar behoren te kunnen functioneren', zo stelt de stichting in haar meerjarenplan. Men moet goed kunnen lezen om toegang te krijgen tot het culturele en wetenschappelijke erfgoed, en in het bedrijfsleven veroorzaakt functioneel analfabetisme een probleem bij vacaturevervulling. Daarnaast richt de stichting zich ook op de waarde van lezen voor de persoonlijke ontplooiing van het individu.

Enkele voorbeelden van projecten die in samenwerking met de Stichting Lezen tot stand zijn gekomen zijn: 'Doe Maar, Dicht Maar', een poëzie-schrijfwedstrijd voor het voortgezet onderwijs, 'Krant in de Klas'-week, 'Story international', Symposium 'Boeken, ook voor baby's en peuters', en 'De Dag van de Literatuur van BulkBoek'.

De stichting subsidieert ook projecten van derden die dan wel aan een aantal criteria moeten voldoen. Voor meer inlichtingen: Stichting Lezen, Keizersgracht 391, 1016 EJ Amsterdam, tel. 020-6230566. (AH)

Nascholing aan de V.U. Amsterdam (en in Zwolle)

Aan de Vrije Universiteit te Amsterdam kan men op korte termijn twee cursussen volgen, respectievelijk over literatuurkritiek en literatuurdidactiek.

In februari 1992 wordt er de cursus *Literatuurkritiek* gegeven voor docenten Nederlands en moderne vreemde talen. In de cursus komen verschillende visies aan bod op de relatie tussen literaire kritiek en literatuurwetenschap. Verder wordt ingegaan op de bruikbaarheid van kritieken in de literatuurles. De data zijn 4, 11, 18 en 25 februari, de kosten bedragen f 25,-. Inlichtingen geeft het Bureau Lerarenopleiding, tel. 020 - 5487360.

Onder de titel *Literatuur en leerling: een antithese?* verzorgt de Lerarenopleiding van de VU een vakoverstijgende cursus Literatuurdidactiek. Binnen een theoretisch kader, geboden door de Algemene Literatuurwetenschap, belichten vakdidactici Klassieke Talen, Nederlands, Duits, Frans en Engels verschillende mogelijkheden om met literatuur in de klas om te gaan. Aan bod komen: de persoonlijke lezerservaring met name bij persuasieve teksten, de morele aspecten van literatuuronderwijs, beeld en literaire teksten, literatuur en leerlingbegeleiding en literatuur en lectuur. Gedurende vier college-avonden wordt ruimte geboden voor (enige) zelfwerkzaamheid en het bespreken van toepassingsmogelijkheden binnen het eigen vakgebied.

De cursus wordt nog op twee verschillende plaatsen gegeven:

- Amsterdam: 23 en 30 januari, 6 en 13 februari 1992

- Zwolle: 27 februari, 5, 12 en 19 maart 1992

Inlichtingen: Bureau Lerarenopleiding, tel. 020- 5487360. (WdM)

Weet je nog een leuk boek? Een cursus

Uit onderzoek blijkt steeds weer dat het gezin een belangrijke rol kan spelen bij het beïnvloeden van het leesgedrag van kinderen. Niet alleen de attitude van ouders ten opzichte van het lezen is daarbij van groot belang, ook het voorbeeldgedrag. Tussen die twee kunnen grote verschillen bestaan. Lang niet alle ouders die graag willen dat hun kinderen lezen, geven daartoe het voorbeeld door zelf, in het bijzijn van de kinderen, te lezen. De invloed van de volwassenen op het lezen van kinderen neemt tenigszins af naarmate het kind ouder wordt. School- en leeftijdsgenoten nemen de voorbeeldfunctie geleidelijk over. De invloed van de ouders blijft echter nog steeds van belang. Vooral voor kinderen uit de onderbouw is dit van belang. Kinderen verwachten dat hun ouders adviezen kunnen geven bij het kiezen van een boek. En het kunnen geven van adviezen veronderstelt dat ouders inzicht hebben in het aanbod.

De cursus 'Weet je nog een leuk boek?' biedt ouders/verzorgers een reeks adviezen en stimulansen om hun opgroeiende kinderen te begeleiden op hun literaire tocht. Gedurende vier avonden worden met behulp van verschillende werkvormen de volgende punten uitgediept:

- Wat willen tieners lezen?
- Wat heeft de jeugdliteratuur deze groep te bieden?
- Welke rol spelen ouders/opvoeders daarin?
- Wat las u vroeger zelf?
- Voorlezen, kan dat nog?
- Een eigen bibliotheek opbouwen

- Boeken in huis
- Delen van leeservaringen
- Wat is het nut van boekbesprekingen?

De cursus wordt gecompleteerd met een informatiemap en een voordracht van een auteur voor tieners: Imme Dros, Paul Biegel, Tonke Dragt, Miep Diekmann, Tonny Vos. Een en ander vast te stellen in overleg met de organiserende school.

De cursus is ontwikkeld door de Stichting Landelijk Platform Kinder- en Jeugdliteratuur in samenwerking met de Stichting Schrijvers, School en Samenleving. De cursus wordt aan scholen aangeboden via het Bureau coördinatie nascholing. Voor meer informatie kan men zich richten tot mevr. I.C. Leenstra (tel. 071 - 274016) of schrijven aan het Bureau coördinatie nascholing, Wassenaarseweg 52, 2333 AK Leiden. (Toin Duijx)

Lesmateriaal literatuuronderwijs Duits

Via de Dictatencentrale van de K.U. Nijmegen kan men voor weinig geld nogal wat materiaal voor de literatuurles krijgen. Het bestaat uit de bundels *Populaire leessmaken 2*, f 8.95, 124 blz., codenummer 3.34.048;

Oude en nieuwe teksten 1, f 5.75, 84 blz., code 3.34.065;

Oude en nieuwe teksten 2, f 10.85, 170 blz., code 3.34.075; en

Literaturmodelle Unterstufe, f 8.45, 118 blz., code 3.34.053.

Populaire leessmaken 2 bevat vooral verslagen van lessen waarin met teksten rond Horror, Krimi en SF werd gewerkt. Het zijn lessen die werden ontworpen, uitgevoerd en geëvalueerd door leden van de werkgroep Literatuur van *Levende Talen* onder begeleiding van Martin Thijssen.

Oude en nieuwe teksten 1 en 2 bevatten teksten van wat oudere en recente datum én de lesmodellen die er bij horen. Het gaat dan vooral om de interpretatie van de tekst, de waardering ervoor en een inschatting van de geschiktheid voor een bepaalde doelgroep. Het materiaal is bedoeld voor bovenbouw havo en vwo en werd in het kader van hun vakdidactische opleiding ontwikkeld door studenten Duits.

Literaturmodelle Unterstufe biedt u vijftien teksten voorzien van lesmodellen. De teksten variëren van een halve tot twee bladzijden. De modellen kunnen doorgaans in één, soms twee lesuren worden uitgevoerd.

De genoemde prijzen zijn exclusief verzendkosten. Het per titel beschikbare aantal exemplaren is beperkt. Neem voor nadere informatie contact op met W. Hermans, Instituut Duits, K.U., Erasmusplein 1, postbus 9103, 6500 HD Nijmegen, telefoon 080-616205 of (secretariaat) 080-612196. U kunt ook rechtstreeks bestellen bij de Dictatencentrale A-faculteiten, Thomas van Aquinostraat 3, Postbus 9108, 6500 HK Nijmegen, tel. 080 - 616250. Vermeld duidelijk de codenummers. (Wim Hermans)